

รายงานการสำรวจ

แนวโน้มการศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

โดย

ดร. อำนาจ ทะพิงค์แก ที่ปรึกษา
ผศ. ประเสริฐ พันธชาติ ที่ปรึกษา

คณะผู้วิจัย

สินธุ์ สโรบล
มณฑาทิพย์ รุ่งเรืองศรี
ฐานิศ บุตรเพชรรัตน์
สุชาติ เตรมฐุมาลินี
เจนศิริ จันทรศิริ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ

ด้วยการสนับสนุนจาก

วิกิรूप จำกัด

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ชีทก้า จำกัด (มหาชน)

EXECUTIVE SUMMARY

From the policy and regulations regarding secondary level education and vocational education in the seventh education development plan (1992-1996) to the trend of the eighth education plan, the emphasis is on development of the labor force appropriately for the development of the world of industry, science and technology. This emphasis includes supporting the private business sector having a role in providing the necessary education.

A study of the trends of vocational education in the northern provinces was conducted by PRIDE, Payap University. This research received financial support from the Sitca Investment and Securities Public Co., Ltd. and the V Group. The survey was conducted from 18 August to 15 September 1995 in four provinces of northern Thailand, Chiang Mai, Chiang Rai, Lampang and Prae, and focused on three groups: third year secondary students, parents, and administrators and guidance counselors. 400 questionnaires were sent to third year secondary students, of which 369 or 92.25% were returned; 400 were sent to parents of students of which 332 were returned or 83.0% and 40 were sent to administrators and guidance counselors of which 30 were returned or 75.0%.

The results of the survey are as follows:

1. More than 50% of third year secondary students want to study vocational subjects, and more than 75% were interested in studying in a new vocational college.
2. The fields these students most want to study include business computing followed by commerce, auto mechanics and electronics, in that order. The reasons for choosing these include the opportunity to advance in these fields and ease of finding employment. The students felt their parents would support their studying the vocational field of their choice.
3. The criteria for selection of a vocational school by the students were the quality of the instructors followed by equipment used in teaching and the geographic location of the school. The fame of the school had little importance.
4. Parents were found to be the source of full tuition payment and that they were able to allow the student to study full time until completion of the course.
5. Most parents wanted their children to study in the field of commerce followed by business computing, auto mechanics and electronics in that order. Parents indicated they would discuss the field to be studied with their children.
6. School administrators, especially guidance counselors, valuable information regarding students completing secondary grade three: the number of students going on to study vocational subjects was increasing. The most popular field was business computing followed by commerce, accounting, industrial mechanics, electronics, home economics, agriculture and marketing, in that order. In other fields there was much less interest.
7. Survey data showed that the trend that vocational schools in the future should have the following characteristics:
 - 7.1 Instructors should be experienced, should be effective and should be a specialist in the area they teach.

7.2 The curriculum should match with the needs of the local area and should provide more opportunity for students to chose. The curriculum should be up-to-date and should guarantee that graduates will find employment.

7.3 Equipment and written material used in teaching should be up-to-date and be appropriate for the specific course.

7.4 The school itself should have a good atmosphere and the classrooms should have a home-like feel to reduce the problems of teen-agers.

7.5 Publicity must be emphasized to provide information to prospective students making their decision about where to study.

RECOMMENDATIONS:

From this study of trends in vocational education in four provinces of northern Thailand, the following policy and administrative recommendations are provided.

1. New major areas of study to be opened should follow the eighth education plan regarding development of industry and technology in order to get results in terms of providing jobs and the absorption capability of the labor market.
2. The number one subject area recommended based on the survey results is computers followed by commerce, industrial technology, electronics, and factory mechanic.
3. The survey found that the quality of equipment used in teaching was a factor in determining the quality of graduates. Therefore, emphasis should be placed on this equipment to insure that it is xup-to-date and appropriate for the courses being taught.

บทคัดย่อสำหรับนักบริหาร

จากนโยบายและมาตรการระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ตลอดจนแนวโน้มของแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 นั้น ได้มุ่งเน้นการเร่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยได้สนับสนุนให้องค์กรธุรกิจเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

การสำรวจแนวโน้มการศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนบนได้ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ และได้รับการสนับสนุนแหล่งทุนการวิจัยจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ซีพีจำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือวิกรูป โดยได้เริ่มสำรวจระหว่างวันที่ 18 สิงหาคม - 15 กันยายน 2538 ใน 4 จังหวัดภาคเหนือตอนบน คือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง และแพร่ โดยมุ่งสำรวจกลุ่มประชากรตัวอย่าง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูแนะแนว การสำรวจครั้งนี้ได้ส่งแบบสำรวจออกไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ทั้ง 4 จังหวัด โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 400 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 369 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.25 ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 400 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 332 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.0 และผู้บริหาร - ครูแนะแนวจำนวน 40 ชุด ได้รับคืนมาจำนวน 30 ชุด คิดเป็นร้อยละ 75.0

การสำรวจแนวโน้มการศึกษาต่อดังกล่าวสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 50 มีความต้องการศึกษาต่อในสายวิชาชีพ และมากกว่าร้อยละ 75 มีความสนใจที่จะเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่จะจัดตั้งใหม่
2. สาขาวิชาที่นักเรียนดังกล่าวมีความสนใจจะเรียนมากที่สุดคือ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ รองลงมาคือสาขาพาณิชยกรรม สาขาช่างยนต์ และสาขาอิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ โดยให้เหตุผลว่ามีโอกาสก้าวหน้าในสายวิชาชีพและหางานได้ง่าย ทั้งนี้ในความคิดเห็นของนักเรียนแล้วเห็นว่าผู้ปกครองเห็นด้วยที่จะให้มีการศึกษาในสายอาชีพที่ตนเลือก
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาในสายอาชีพของนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่คือคุณภาพของอาจารย์ผู้สอน รองลงมาคืออุปกรณ์และเครื่องมือในการเรียนการสอน ตลอดจนที่ตั้งของสถานศึกษา ส่วนชื่อเสียงของสถาบันมีผลต่อการเลือกสถานศึกษาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น
4. ในด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนักเรียนนั้นปรากฏว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด และสามารถที่จะส่งเสียให้นักเรียนทำการศึกษาตลอดจนจบหลักสูตรได้
5. ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะให้บุตรหลานของตนศึกษาต่อวิชาชีพสาขาพาณิชยกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาช่างยนต์ และสาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์ตามลำดับ ทั้งนี้ในการตัดสินใจให้บุตรหลานเลือกเรียนสาขาใดนั้น ได้มีการปรึกษาระหว่างผู้ปกครองและบุตรหลานของตนเอง

6. ผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูแนะแนวได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคู่ของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งพบว่ามีการเข้าศึกษาคู่ในสาขาอาชีพเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจจะเป็นสาขาที่นักเรียนให้ความสนใจเข้าศึกษามากที่สุด รองลงมาคือสาขาพาณิชยกรรมสาขาการบัญชี สาขาช่างเทคนิคอุตสาหกรรม สาขาไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ สาขาการเกษตร และสาขาการตลาด ตามลำดับ ส่วนสาขาอื่น ๆ นั้นก็มีความสนใจเช่นเดียวกันแต่เป็นสัดส่วนที่น้อย

7. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า แนวโน้มในอนาคตของโรงเรียนอาชีวศึกษาที่จะเปิดสอนนั้นควรมีลักษณะดังนี้

7.1 อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีประสบการณ์ มีความรู้ มีประสิทธิภาพ และมีคุณธรรมโดยตรงในสาขาวิชาที่เปิดสอนนั้น

7.2 หลักสูตรที่เปิดสอนควรสอดคล้องกับท้องถิ่นและมีหลากหลายสาขาวิชาให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกศึกษาเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งหลักสูตรที่จะเปิดต้องมีความทันสมัยและมีหลักประกันว่านักเรียนที่จบออกมาแล้วจะต้องมีงานทำอย่างแน่นอน

7.3 อุปกรณ์เครื่องมือและสื่อในการเรียนการสอนจะต้องมีความทันสมัยและเหมาะสมกับหลักสูตรอยู่เสมอ

7.4 อาคารสถานที่จะต้องมีบรรยากาศร่มรื่นและต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมือนกับบ้านเพื่อลดปัญหาวัยรุ่น

7.5 การประชาสัมพันธ์จะต้องเน้นให้มากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเข้าศึกษาคู่ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ : จากผลการสำรวจแนวโน้มการศึกษาคู่ระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนบนมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการบริหารงานในอนาคตดังนี้

1. สาขาวิชาที่ควรที่จะเปิดในอนาคตนั้นควรจะให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาลดับที่ 8 ในส่วนของการพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อผลการสร้างงานและการรองรับของตลาดแรงงาน

2. สาขาวิชาที่เป็นข้อเสนอแนะจากการสำรวจในกลุ่มโรงเรียนตัวอย่างอันดับ 1 ได้แก่ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ส่วนอันดับรองลงมาได้แก่ พาณิชยกรรม สาขาวิชาช่างเทคนิคอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาช่างกลโรงงาน

3. ข้อมูลจากการสำรวจพบว่าอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ประกอบในการเรียนการสอนได้เป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดคุณภาพของนักเรียนที่จบอาชีวศึกษา ดังนั้นจึงควรเน้นให้อุปกรณ์เครื่องมือดังกล่าวมีความทันสมัยและเหมาะสมกับหลักสูตรอยู่เสมอ

คำนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ได้เน้นการพัฒนาประเทศเป็นอุตสาหกรรมใหม่ แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ละเลยการพัฒนาภาคเกษตรกรรม ด้วยเหตุนี้แผนพัฒนาการศึกษาของชาติจึงพยายามจัดระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว อย่างไรก็ตามการจัดให้มีแผนพัฒนาการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอาชีวศึกษายังคงมีความจำเป็นอยู่มากในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับปัจจุบันและฉบับที่ 8 ซึ่งจะมีต่อไปอีก 5 ปีข้างหน้า

ทางด้านการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษานั้นถือได้ว่ามีส่วนช่วยจัดระบบแรงงานของประเทศ โดยเฉพาะความต้องการฝีมือแรงงานช่างเทคนิคอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก และยังมีความต้องการในระดับนานาชาติอีกด้วย การสำรวจแนวโน้มการศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนบนมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะทราบแนวโน้มความต้องการว่านักเรียนที่จะจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในการเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวะในอนาคต ซึ่งการสำรวจดังกล่าวเสร็จสิ้นลงได้ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ซึ่งคณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย และแพร่ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลสารสนเทศอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ ใคร่ขอขอบพระคุณ ดร.อำนาจ ทะพิงค์แก อธิการบดีมหาวิทยาลัยพายัพ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเสริฐ พันธชาติ ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยพายัพที่กรุณาให้คำปรึกษาและเป็นที่ปรึกษาของโครงการสำรวจนี้ และแหล่งทุนการสำรวจครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จาก บริษัทวิกรูป จำกัด และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ซีทีก้า จำกัด (มหาชน) ซึ่งคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ข้อบกพร่องของการสำรวจที่เกิดจากความไม่ครอบคลุมประเด็นบางประเด็นอันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านเวลานั้น คณะผู้วิจัยได้ตระหนักดี และขออภัยไว้ทั้งหมด

คณะผู้วิจัย

29 กันยายน 2538

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อสำหรับนักบริหาร	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	2
ขอบเขตของการสำรวจ	2
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	2
ข้อมูลและกรวิเคราะห์ข้อมูล	3
บทที่ 2 สารสนเทศด้านประชากรและการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง	4
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการศึกษาระดับอาชีวศึกษา	
ตอนที่ 1 การศึกษาระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	17
ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองต่อบุตรหลานในการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	30
ตอนที่ 3 สารสนเทศของผู้บริหารและครูแนะแนวต่อการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	37
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	45
บรรณานุกรม	48

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	จำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม จังหวัด และระดับการศึกษา 5
ตารางที่ 2	จำนวนนักเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระดับชั้นเรียนสังกัด ของโรงเรียน และเขตอำเภอ..... 7
ตารางที่ 3	จำนวนนักเรียนระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตาม โรงเรียน ระดับการศึกษา และสาขาวิชาที่เปิดสอน 9
ตารางที่ 4	จำนวนนักเรียนระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตาม โรงเรียน ระดับการศึกษา และสาขาวิชาที่เปิดสอน 10
ตารางที่ 5	สรุปการติดตามผลการมีงานทำ (หลักสูตร ปวช. ปวส. และ ปวท.) ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 - 2535 12
ตารางที่ 6	อันดับความสามารถในการหางานทำของนักศึกษาที่สำเร็จระดับ ปวส. จำแนกตามสาขาวิชา 14
ตารางที่ 7	นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนในจังหวัดทางภาคเหนือ ตอนบน 18
ตารางที่ 8	นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดและอำเภออันเป็นที่ตั้งของ โรงเรียนจังหวัด 19
ตารางที่ 9	อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ 20
ตารางที่ 10	ภูมิฐานะของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดและอำเภอ 21
ตารางที่ 11	ความต้องการที่จะศึกษาต่อเมื่อสำเร็จการศึกษาชั้น ม.3 ของกลุ่ม ตัวอย่าง 23
ตารางที่ 12	สาเหตุสำคัญที่ต้องการศึกษาต่อในสายวิชาชีพ 23
ตารางที่ 13	ความสนใจที่จะเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับอาชีววะที่จะจัดตั้งใหม่.. 24
ตารางที่ 14	ความต้องการศึกษาต่อในสายอาชีพจำแนกตามอันดับ 25
ตารางที่ 15	ความคิดเห็นผู้ปกครองต่อความต้องการของนักเรียนในการศึกษาต่อ สายวิชาชีพ 26

ตารางที่ 16	บุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพของนักเรียน จำแนกตามลำดับความสำคัญ	27
ตารางที่ 17	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาในสาขาอาชีพ	27
ตารางที่ 18	แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพ	29
ตารางที่ 19	สถานภาพผู้ปกครองนักเรียน	30
ตารางที่ 20	อายุของผู้ปกครองนักเรียน	31
ตารางที่ 21	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	32
ตารางที่ 22	ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน	32
ตารางที่ 23	ลักษณะการประกอบอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน	33
ตารางที่ 24	ความต้องการที่จะให้บุตรหลานศึกษาต่อ	34
ตารางที่ 25	การจัดลำดับสาขาวิชาที่ผู้ปกครองต้องการจะให้บุตรหลานศึกษา ต่อ	34
ตารางที่ 26	ความสามารถในการสนับสนุนให้นักเรียนศึกษาตลอดหลักสูตร	35
ตารางที่ 27	การเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของนักเรียน	36
ตารางที่ 28	ผู้ตัดสินใจให้นักเรียนศึกษาต่อ	36
ตารางที่ 29	การเลือกสถานศึกษาให้นักเรียนศึกษาต่อ	37
ตารางที่ 30	สถานภาพของผู้บริหารและครูกลุ่มตัวอย่าง	38
ตารางที่ 31	จำนวนนักเรียนที่จบการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนตัวอย่าง จำแนกตาม จังหวัดและปีการศึกษา	39
ตารางที่ 32	จำนวนนักเรียนที่เข้าศึกษาต่อสายอาชีวศึกษาในกลุ่มโรงเรียนตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัดและปีการศึกษา	39
ตารางที่ 33	สาขาวิชาที่นักเรียนเข้าศึกษาในระดับอาชีวศึกษา อันดับที่ 1	40
ตารางที่ 34	สาขาวิชาที่นักเรียนเข้าศึกษาในระดับอาชีวศึกษา อันดับที่ 2	40
ตารางที่ 35	สาขาวิชาที่นักเรียนเข้าศึกษาในระดับอาชีวศึกษา อันดับที่ 3	41
ตารางที่ 36	สาขาวิชาที่ควรเน้นในระดับอาชีวศึกษาในอนาคต อันดับที่ 1	42